



FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18. sz. a.) intézendők.
Bérmentetlen levelek el nem fogadottak.

Előfizetési ár:
Égész évre 20 frt. félévre 10 frt., negyedévre 5 frt.
Pótlatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., helyegdíj mindenbevitelért 30 kr.
A „nyit-tér”-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Rendkívüli előfizetés

„FÜGGETLEN LAPOK”

következő folyamára.

Február—martius 2 óra . . . 3 ft. 40 kr.
Február—aprilisi ¼ évre . . . 5 „ —
Február—juniusi 5 óra . . . 8 „ 40 „

A „Függ. Lapok” kiadó-hivatala.

EGYHÁZI ÜGYEK.

Világi szózat az egyházi szervezés körül.

II.

Azon „Emlékirat”, mely az 1848-ki püspöki tanácskozmányokat fenntartotta, előszavában ezeket mondja:

„A katholicismusnak is meg vannak kordései, melyeket csak úgy lehetend igazságosan eldönteni, ha előbb megvitatás útján tisztába hozatnak...“ eszköz erre az irodalom nyilvánossága s a kordéseknek eztoni megvitatása.

A katholicismusnak tehát nemcsak nem szabad kerülni, mert erre nincs is oka, a nyilvánosság terét, sőt inkább keresni kell azt, s a kérdéseket az irodalomban szőnyegre hozni.

Nincs mit tartani az aberrációk felmerülésétől, ezek egyházunkat létezésének anynyi századain keresztül kísérték, azért erősült, terjedett és virágzott.

Ha ezen kérdések már régebben az eszmecsere s megvitatás terére hozattak volna, hol állanánk ma a nézetek megtisztulásában?

Hiában. Ott kell küzdenünk, hova már rég eljuthatunk. Tőlünk világiaktól a főpásztori kar némely felderítéseket nyerhetett volna a kérdések azon oldalairól, mely mesterségünkhoz tartozik, viszont mi az egyháziaktól nyertünk volna becses felvilágosításokat azon oldalról, mely a rendezésben az egyházi szervezet befolyását érinti, s a kölcsönös megértés el lett volna könnyíthető.

Most mi a kezdet nehézségeinél találjuk magunkat, és mint természetesen, az előttünk fekvő munkálattal tisztán saját világi szempontunkból, mint alkotmányművet, melynek tengelye merőben politikai természetű, ve-

hetjük elemzés alá, s e nézpontról ítéltetjük meg.

E téren következő alaptételek körében találjuk magunkat:

A nagy testület, melynek számára helyes rendezésben életképes organismust kell alkotni, létezik, sőt éledni kezd, és helyezkedést keres.

Száma szinte nyolcz millió, mely egy-sülve nagy súly.

E testület törvény-szentesítette birtoka, nagy, s az anyagi eszközök nagy készletével rendelkezik, ajmellett, hogy szellemi erejében ha egyesíteni bírja, bárhová fordítja, döntő hatást idézhet el.

Szóval a hatalomnak oly soknemű eszközeiben rejő nagy összege kerül ki ezen testület helyes organismusának életerős működéséből, minőhöz hasonló másnemű szövetség viszonyaink közt nem mutathat fel.

Mint egy jökora társadalom a szellemi és anyagi erőnek nagy összegét állíthatja ki, ugy az egyház is helyes szervezetben.

Az előttünk fekvő munkálattal feladata volna e hatalmat kivenni a bitórállam kezéből, mely magától az egyházat elszakította, és az első kérdés, mely előttünk áll:

Ki van-e véve e hatalom az állam kezéből, azaz függetlenné van-e téve ezen munkálattal az egyház a polgári hatalomtól? vagy még szabatosabban:

E munkálattal elfogadása által önálló, és szabad lesz-e a magyar kath. egyház?

Mi e kérdésre határozott nem-mel vagyunk kényyszerülve felelni.

Mert az előttünk fekvő munkálattal az egyházi rend s abban a főpapság hatalmát erősebbé teszi az egyház világi ügyeiben is, mint valaha lehetne, de más részről az egyházi rendet magát a polgári hatalom teljes rendelkezése alá adja.

Nem mondunk ki ily komoly ügyben egyetlen szót azon osztályal szemben, mely századokig vezette művelődésünk folyamát, melynek kezében neveletésünk fejlődésünk, felvilágosodásunk vezetése volt, s szólnunk régi emlékeink őszinte pietásával, de a gondolkodás és vélemény szabadság azon függetlenségével is, melyet egykoron azoktól nyertünk, kik az egyházi rendnek méltó diszei és mesterei valának.

A bonczkés alá vett munkálattal a hatalom gyakorlat sulya az országos főegyházi tanácsra van fektetve, mint helyes is.

De e főtanács, melynek kezében a hatalom van, 144 tagból áll, s e 144 taghoz a nyolcz millió nép, melynek képviseltetnie kell, csak complicált választási mechanizmus átszűrődése útján küldhet 45 világi választott tagot, de már ezen tagok megválasztása is akképp van rendezve, hogy az egyházme-

gyei tanácsokban, melynek a választás joga adva van, az egyházi rend kétségtelen többsége biztosított.

A hatalmat gyakorló országos főtanács tehát egy van alakítva, hogy abba csak a patronatusi jogot gyakorló gazdag főurak s ezeken kívül az egyházi rend által kiszemelt világiak juthatnak csak be.

S az egyházi rend kebelében is a főszűly nem a clerus egyetemére, de kiválólag a főclerusra van fektetve.

S ezen főclerus, melynek kezébe adná a munkálattal a hatalom egész összegét, honnan kerül ki?

Kivéve négy szerény szerzetesrendi főnököt, valamennyi a kormány által befolyásolt kinevezések közül?

S ki lenne tehát végkép a hatalom letéteményese Magyarországon?

Bach korszaka adhat erre elég kiáltó feleletet.

Lehet-e így független önálló magyar kath. egyházról álmodoznunk?

Abban lehet politikai következetesség, ha mondjuk: adjuk át a hatalmat az előjáróságnak, de ezen előjáróságot válasszuk mi; de mondani: adjuk a hatalmat a főpápnak, azokat pedig nevezze ki a kormány, ebben minden lehet, csak önállóság nem.

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

Külgyeink.

II.

Tegnap számunkban politikai hivatásunk ezen még kevésse taposott tájaira vezettük olvasóinkat, azon feladatunknál fogva, hogy semmit, mi pol. fontossággal bír s gondunk tárgya, említetlenül ne mellőzzünk.

Nincs a világon könnyebb mint a külföldi ügyek körül a conjecturalis politika képzelmű világában barangolni, s alakítani az európai viszonyokat a szerint, a mint azok épen itthoni czélainkra eszközül szolgálhatnak.

Mint mindenben, ugy leginkább a külpolitikai ügyekben, melyekre némi szerénykedő tartózkodással gondolunk, nem a tárgy nehéz bonyodalmas volta, de a tarka eszmék roppant halmaza, melylyel megkínáltatunk, zavarja meg a felfogások egyszerű tisztaságát.

Ha az olvasó a magyar delegatió elibe terjesztett külpolitikai fejtegetéseket átolvassa s abból bírálni akarja, mikint járt el a közös külügyminiszter külügyi politikánk vezetésében, először is tisztában kell

lenni az érdekek iránt, melyek hazánk jelenlegi viszonyainak megfelelőek.

Ezen érdekek felismerésére nem kell mélységes combináció, sőt épen ha ilyesmit gyanítva gondolatinkat a létező európai bonyodalmas szövetségbe járattuk, juthatunk téves utra, elég erre azon józan ösztön, mely magát önként feltolja, ha hazánkra gondolunk.

Nekünk nyugalom kell, hogy felülhessünk. Ezt érzi mindenki. Külpolitikánkban tehát első feltétel a béke fenntartása.

Azon keleti birodalom, melyet ma az osztrák-magyar szövetség képez, kiválólag azon hivatással bír, hogy a sulyegyent garantírozza, következésképpen egészen védelmi állásra van utalva.

Európa állása tetemesen javult, mert ellentétes erők s ellenséges hatalmak viszonya egészen változott.

Olaszországnak világos érdeke volt Ausztriát gyöngíteni, hogy olasz birtokát elvehesse, Franciaország szinte ez érdekekben szövetségelt Olaszországgal s végre czélt érték.

Poroszország folytonosan Ausztria ellen dolgozott, hogy befolyását Németországban megtörje s saját felsőbbbségét megalapítsa. Ez is megtörtént.

Olasz és Franciaország teljesen czélt érvén, politikája Ausztriára nézve lényegesen változott.

Kiknek azelőtt érdekük volt Ausztriát gyengíteni, most czélukat elérve, épen ellenkezőre vannak utalva. Franciaország határozottan keresi Ausztria szövetségét, s Ausztria erősödésében találhatja saját érdekeinek előmozdítását is.

Olaszországban még egy függő kérdés van, a római, mely ha lecsillapítható, Olaszországnak is érdekéül fogva Ausztria őszinte szövetségét kell keresnie.

Anglia legrégebb s állandó szövetségese Ausztriának nem bír ellentétes érdekekkel s most Európa lehető bonyodalmai közt, melyek főleg a keletről fenyegetők, Ausztriának a két nyugati hatalom szövetsége bizonyos, de a nyugati hatalmak is biztosak, hogy Ausztria újabb viszonyainál fogva, nem ismételteti az utolsó keleti hadjárat alkalmávali kétes politikáját.

De Ausztriának és Magyarországnak a béke fenntartása ma életfeltétel. A benső átalakulás megszilárdulása, a pénzügyi kiemerültség, az utolsó hadjárat tapasztalatai után, elodázhatlanul vált hadsereg-reform, ezer körülmény és indok kényszeríti a béke fenntartására.

A külpolitika irányának józan meghatározása ennél fogva igen könnyű és egy-

mok, melyek itt említhetők volnának, csak igen tökéletes eszmét adnának.

Ha a csillagos boltozat minden részét figyelemmel áttutjuk, jó szemmel néhány fellegetéskhez meglehetősen hasonló fehér foltokat veszünk észre. Azt mondanók, hogy ezek a Tej utól elszakasztva, annak részét teszik, és nem is csatlakoznak, mert csillagászati távcsővel ezenkint fedezhetjük föl eme köd foltokat, a mint azokat a csillagászok elneveztek.

Ezen ködfoltok mindegyike ismét nem más, mint temérdek csillagok halmaza; ezek mindnyájan ugyanannyi Tej-utat képeznek, melyek messze messze a miénk túl helyezvők, hanem legtöbbszörre oly távolságban, hogy a leghalmozottabb távcsőn át is gyenge fény gyanánt tűnnek föl.

Kisértse meg már most valaki magának képzelni, mily távolságra esnek egymástól ezen világok.

De, hogy a világegyetemről teljes fogalmunk lehessen, el kell hagynunk ama vidékeket, a hol a szem és gondolat működése megszakad, s oly világot kell felkeresnünk, mely hozzánk közelebb fekszik s azért ember által hozzáférhetőbb; ezen világ az, melynek egyik kiegészítő része a föld.

A Nap ezen csoport középpontja.

A fény és hő ezen középpontja körül, különböző távolságban, több mint száz másodrendű csillag kering, melyek némelyike maga is kisebb égi test által kísértetik. Ezen csillagok nem világitanak s azért reánk nézve látatlanok volnának, ha ama fény, melyet a Naptól nyernek, a Föld felé vissza nem veretnék: ez által azok az ég boltozatján egyszerű világitó pontok, ugyanannyi csillagként tűnnek föl. Ilyen maga Földünk is, ha azt a világtól elég nagy távolságra szemléljük.

Azon égi testek, melyek Napunk világá-

csendes kényelemben a legnagyobb szerű látványokat szemlélni: a nagy tünevények főségét, felismerj a természet örök s változatlan törvényeit.

Es most csak néhány szót még azon forrásokról, melyeket felhasználtam.

Bajos dolog megmondanom, mi mindent olvastam egész életemben, de hálátlanág volna föl nem említeni a tudományos műveket, melyekből szerzetem ismereteimet, például Brunnov híres művét. Mindazonáltal jelen munka megírásánál Guillemain le Ciel című mesterművét választám vezetőül, de ezen kívül különösen Arago, Traité de l'Astronomie, valamint Littrow, Mä dler s Beer korszerű műveit és népszerű előadásainak utmutatásait használtam.

Sikerült-e nekem ily jeles kalauzok mellett a helyes uton járni, azt meg fogja ítélni a szives olvasó; mindenesetre törekvésem az vala, hogy a magyar közönséget más nyelvi népek példájára bevezessem a teremtés titkainak ismeretébe s nemzeti tulajdoná tegyem a mit a tudomány a csillagászat terén eddig kivivott, mi csak ugy a miénk, ha saját nyelvünkön az előadás népszerű modora által könnyen elsajátíthatóvá tétetik.

Ha ez által sikerül a természet tudományok iránti tudásvágyat a magyar közönségnél éleszteni, ugy hiszem nem mulandó kedvtőltséne, de közmívelődésünk magas czélainak tettem szolgálatot.

Pest, 1867. Karácsony előestéjén.

Dr. Császár.

Mi az ég?

Mik ama fényes pontok, ama megszámlálhatlan csillagok, melyek fénylenek fölöttünk? Ha azok nem állanak mindig ugyanazon helyen, miként ezt sokáig képzelték, és ha nem szabad őket arany szegesekékné tekintetni, melyek az ég boltozat ékítéséül minden rend nélkül odatűztetik, merre veszik örökös utjukat? Mily szerep jutott a

TÁRCZA.

Mutatványok

a „Közhasznú könyvtár”-ból.

A csillagos ég.

ELŐSZÓ.

Lehetséges-e mélyebb tudományos előkészületek nélkül a csillagászat titkaiba bejutni? e kérdés hála az emberi művelődés előhaladásának, ma már meg van oldva.

Népszerű előadása a tudományoknak megnyitá az ismeret kapuit azoknak is, kik nem a tudomány üzemére, de hódítványainak átvételére s annak élvezetére vannak hivatva.

Ez az előadás és feldolgozás munkáját nehezíti ugyan meg, de épen, hogy a tudomány megszerzését tegye mindenkinek könnyűvé.

A népszerűen írt tudományos műveknek oly könnyű és oktatva mulattató olvasmányt kell nyújtaniok, mint a jó regényeknek, vagy legalább is mint az érdekes utleírásoknak, hol az olvasó figyelmét megragadják az utazó elbeszélései, miként járta be a távol világot, mi viszontagságokat türt és szenvedett míg vissza érkezett szerencsésen hazájába. Miként az olvasó képzeletben megteszi az utazást Kanenel az északi sarkhoz, vagy Livingston-val Afrika belsejébe, azonképen lesz szives bennünket az Ég legtovább részeibe közelebbi észrevételentel tudományt fog szerzeni a legapróbb csillagokról. Igaz, hogy utitársaink soha sem fognak váratlanul meglepetni események által, sziveik soha sem döbbennek meg a kiállott szenvedések emlékének; hanem másrészt alkalmuk lesz

De gondoskod... rugalomba vo...

TA.

...választmányi... budgetje. Reeh... sebb német fejed... zintetését indítvá... nek mihamarábbi... s után Beust b... m olyan a kiltás... rzzág közt a béke... nitett követségek... m lehet elfogadni... a felett fennforgó... gyéb összes követ... ztatást, mely csak... sekélyebb demon...

...minden szó változ... egészen távol vidé... nak oly buzgógn vé... hogy lapunk Lon... polmiára nem száll... talmaért nem nyot... tálak azok k dvéért... s ép e polemikából... e pálezt tör azon... u újából szól. Mi... ndírozni avarjuk a... lártuk vala idejét... k, oly könnyen en... tionsiók nélkül lé... Szerk.

keresztő: HÁLY.

Adva	Tartva
85.75	86.52
117. —	117.50
98. —	98.50
91. —	91.50
88.50	88.75
94.25	94.75
80. —	80.50
81.50	82. —
94. —	95. —
99.30	100.60
119. —	119.25
47.30	47.35
5.70	5.72
9.51	9.52
1.75	1.76
117. —	117.25

ne... al való... ruk... hatni



szerű, mi nem áll egyébből, mint a béke biztosításából addig, míg csak lehet.

Ez volt, mint nem is lehetett más, az összes magyar irodalom közösen kifejezett nézete is, s ebben nyilatkozik egyszersmind a politikai józanság terjedése, mert pártkülönbség nélkül tiltakozott minden párt a háboru lehetőségé ellen, s ebben szakított a letelt előbbi évek ábrándjaival s az akkori elégtelenség titkos és nyílt óhajtásaival.

Most, midőn a vörös könyv a közös külügyminiszter külpolitikai eljárásának vázlatát adja át a magyar delegációnak és a világnak, mindenki csak azt keresi a bíraltban, elkövetett-e a külügyminiszter tisztán, ügyesen és sikerrel minden lehetőt, hogy a béke fennállását támogassa és a háboru kitörését, telhetőleg hátrítsa el?

Ha mindazon jelenségekre visszagondolunk, melyek a fergeteg közeledését, a felhők összevonulását mutatták, ha nem feleltük a nagy készülődéseket, a mindinkább terjedő izgalmat kivált a keleten, ma méltán csodálkozhatunk, hogy a tavasz közeledtével a kilátások tetemesen javulnak és az európai, különösen nyugati hatalmak józan egyetértése és ügyes eljárása a háboru csaknem bizonyos kitörését megakadályozza, sőt egy időre a békének biztosabb kilátást nyitott.

Ebben b. Beust kitünő diplomatikai ügyességének is nem csekély része van, mely főleg abban állt, hogy daczára ellenséges fátumnak képes volt viszonyunkat Franciaországgal fokoztint intímabbá tenni, a nélkül, hogy veszélyes vállalatokra felbátorítást nyújtson. A keleti ügyekben is létrehozott egyértelműség Ausztria s a nyugati hatalmak közt lehűtö egy időre az orosz vállalkozó hevét.

Ki a vörös könyvet figyelemmel átvessza, az megnyugvással s meglepéssel teszi le, de úgy hisszük, hitében is megerősödve külügyi politikánk ügyes vezetése felett.

A püspökök munkálata.

(Folyt.)

55. §. Megválasztván a rendes jegyzők és szavazatszedők, a testület megalakultnak tekintetik és megválasztja az egyházmegyei tanács számára a reá eső tagokat; jelesül:

56. §. A papi rend a maga kebeléből egy követet választ. Minthogy a lelkészek hivataluknál fogva a megjelenésben gátolva lehetnek, megengedik nekik levélben szavazni.

57. §. A kegyurak 44. §-ban megérintett körülményekhez képest saját részükről szintén egy küldöttet választanak; e választási jogot vagy személyesen, vagy megbízottjaik által gyakorolhatják.

58. §. A községek küldöttei a maguk részéről szintén egy képviselőt választanak.

59. §. A szavazatszedés és kihirdetés ügy törtenik, mint az 54. §-ban kijelölve van.

60. §. A megválasztott tagok megbízó leveleket kapnak az elnök és jegyző aláírásával és az alperessé pecsétjével.

61. §. E választással az alesperes kerületi választó testület feladatát megfejtette.

h o z tartoznak, egy közös tulajdonságot mutatnak fel, mely által mindenkor a roppant számú csillagok közt megkülönböztethetők. Míg ugyanis a napok, úgy szólván végtelen távolságban vannak egy-mástól, addig azon csoportnak csillagai, melyről mi most szólunk, közel vannak Földünkhez, valódi értelemben szomszédaink.

Mi következnek ebből? Két egyszerű tény. Először, a napok nem változtatják észrevehetőleg helyzetüket a csillagok boltozatán; ők látszanak mozogni a világűrben: innen van régi elnevezésük: Álló csillagok. Mai nap ugyan nem igen talál ezen kifejezés, mert fölötté finom észlelések után határozottan kintt, hogy a napok is változtatják helyzetüket.

Másképpen van a dolog azon csillagokkal, melyek Napunkat körülveszik: azok elég közel esnek Földünkhez, hogy a rövid időközökben is észrevehetjük azok mozgását a világűrben. Ezen tulajdonság már a régi korban is föltűnt: innen van elnevezésük: bolygók.

Ha az alföld tágas rónáin állunk a távol láthatáron a tárgyakról azt gondoljuk, hogy nyugodalomban vannak, habár azok mozognak, míg közelünkbe eső tárgyaknál a legcsekélyebb mozgást is észreveszünk. Ha már most magunk is utnak indulunk, oly tárgyak, melyek tulajdonképpen nyugodalomban vannak, látszólag mozognak, míg a mozgásban lévő tárgyak csakugyan nyugalmat tüntetnek fel. Ha már most a látszatot a valóságtól megkülönböztetni akarjuk, nemde sok okoskodást kell alkalmaznunk? No de a bolygók mozognak, földünk szintén változtatja helyzetét: innen van az, hogy ezen mozgások törvényei oly soká ismeretlenek voltak, mert a valódi s látszólagos mozgás megkülönböztetése a régi csillagászok előtt talány volt s csak az újabb korban lelte megfejtését.

Ha majd az egyes bolygók részletes leírásába ereszkedünk, látni fogjuk, mily roppant változatosag uralkodik az egész világegyetem azon ese-

III. Fejezet.

Az egyházmegyei tanácsról.

62. §. Ezen tanács elnöke a megyés püspök, székfőnökség idején a káptalani helyettes: ha pedig ezek bármely oknál fogva nem elnökölhetnek, helyettesítik őket maguk nevezzék.

63. §. Az egyházmegyei tanács tagjai:

- A) hivataluk vagy állásuknál fogva:
- a) a székeskáptalanok valóságos kanonokai;
 - b) a társas káptalanok egyes követei;
 - c) a birtokos apátok és prépostok;
 - d) a szerzetesrendek tart. főnökei;
 - e) az egyházmegyei tanfelügyelő;
 - f) a püspöki papnöveldek és leucumok, továbbá a kath. jogakademiák, gymnasiumok és tanítóképződek igazgatói;
 - g) a kegyurak küldöttei, kik maguk is csak kegyurak lehetnek. Ha a kerületben a választás egy kegyuri joggal bíró testületre (p. káptalan-szerzetestestület, közbirtokosság, városi vagy egyéb községre) esik: akkor az csak kebelbeli tag által jelenhetik meg. A felséges uralkodó ház tagjai mint kegyurak megbízottak által is képviselhetnek.

B) választás által

- a) az alesperes-kerületi választott papi követei;
- b) az ugyanott választott községi követei;
- c) az elemi tanítók 6 képviselője. Ezek következő módon választatnak; t. i. az egyházmegyei hatóság felhívására minden kerületbeli rendes tanító 6 tanítót terjeszt fel az egyházmegyei hatósághoz, ez a kijelölteket tartalmazó íveket az egyházmegyei iskolai főfelügyelő és még két helybeli tanítóból álló bizottságnak adja, a végből, hogy a szavazatok eredményét kipihatólván, azt megállapíthassa. A legtöbb szavazattal bíró 6 tanító az egyházmegyei tanácsba hivatik, a szavazás eredménye pedig az egyházmegyében közzétetik.

64. §. Az egyházmegyei tagok igazolása az elnök által kinevezett bizottságnak előtörténik.

65. §. A megalakulás- és választásnál az egyházmegyei tanács is épen úgy jár el, mint az alesperes kerületi vál. testület.

66. §. Az egyházmegyei tanács évenként egy gyűlést tart.

67. §. A gyűlés napját az elnök határozza meg és hirdeti ki.

68. §. Az egyházmegyei tanács teendői a következők:

- a) az öt megillető körben az elemi tanügy körül intézkedik, kivéve a hittani oktatást és vallásgyakorlatot;

- b) ugyanazon körben az egyházmegyei tanács központi kezelés alatt és egyéb megismerve levő de a közsegélyezés ellenőrzése alatt nem álló (a társas káptalanok által kezelt) kegyes alapítványokat;

- c) ellenőrzi és nyilván tartja az egyházmegyei központi kezelés alatt és egyéb megismerve levő de a közsegélyezés ellenőrzése alatt nem álló (a társas káptalanok által kezelt) kegyes alapítványokat;

- d) az ellenőrzést 5 rendes és 3 póttagból álló bizottságnak által gyakorolja, mely minden jövő évre megelőzőleg kinevezetvén, a gyűlés megtartása előtt bizonyos időben az egyházmegyei számvevőség által már megvizsgált számadásokat felülvizsgálja, s az eredményt az okmányok felmutatása mellett a közgyűlés elé terjeszti, magától értetődően, hogy

- e) az ellenőrzés a javadalmak és testületek jövedelmeire nem terjed ki;

- f) megvitatja és meghatározza a főtanács elé terjesztendő javaslatokat, kérelmeket és panaszokat.

h o z tartoznak, egy közös tulajdonságot mutatnak fel, mely által mindenkor a roppant számú csillagok közt megkülönböztethetők. Míg ugyanis a napok, úgy szólván végtelen távolságban vannak egy-mástól, addig azon csoportnak csillagai, melyről mi most szólunk, közel vannak Földünkhez, valódi értelemben szomszédaink.

Mi következnek ebből? Két egyszerű tény. Először, a napok nem változtatják észrevehetőleg helyzetüket a csillagok boltozatán; ők látszanak mozogni a világűrben: innen van régi elnevezésük: Álló csillagok. Mai nap ugyan nem igen talál ezen kifejezés, mert fölötté finom észlelések után határozottan kintt, hogy a napok is változtatják helyzetüket.

Másképpen van a dolog azon csillagokkal, melyek Napunkat körülveszik: azok elég közel esnek Földünkhez, hogy a rövid időközökben is észrevehetjük azok mozgását a világűrben. Ezen tulajdonság már a régi korban is föltűnt: innen van elnevezésük: bolygók.

Ha az alföld tágas rónáin állunk a távol láthatáron a tárgyakról azt gondoljuk, hogy nyugodalomban vannak, habár azok mozognak, míg közelünkbe eső tárgyaknál a legcsekélyebb mozgást is észreveszünk. Ha már most magunk is utnak indulunk, oly tárgyak, melyek tulajdonképpen nyugodalomban vannak, látszólag mozognak, míg a mozgásban lévő tárgyak csakugyan nyugalmat tüntetnek fel. Ha már most a látszatot a valóságtól megkülönböztetni akarjuk, nemde sok okoskodást kell alkalmaznunk? No de a bolygók mozognak, földünk szintén változtatja helyzetét: innen van az, hogy ezen mozgások törvényei oly soká ismeretlenek voltak, mert a valódi s látszólagos mozgás megkülönböztetése a régi csillagászok előtt talány volt s csak az újabb korban lelte megfejtését.

Ha majd az egyes bolygók részletes leírásába ereszkedünk, látni fogjuk, mily roppant változatosag uralkodik az egész világegyetem azon ese-

69. §. Az egyházmegyei tanács, mint vál. testület megválasztja az egyházmegye részéről a főgye háztanács számára a választás alá eső tagokat, jelesen:

- a) a székeskáptalan a maga részéről választ kebeléből egy tagot.

- b) az egyházmegyei papság a maga részéről egy tagot: az esztergami főmegyei papság, két helybeli kerületre egyet-egyét; a pannoni hegyi főapáterületből papi egyén nem küldetik, minthogy a szerzet a főpáti által van képviselve;

- c) a kegyuri osztály a maga részéről szintén egy kegyuri tagot;

- d) a többi világi tag két tagot; de a pannoni hegyi főpáti területből csak egyet.

70. §. A választás 3 évre történik.

71. §. A megválasztott tagok megbízó leveleket kapnak az elnök és a jegyző aláírásával és az egyházmegyei hatóság pecsétjével.

(Vége köv.)

TÖRVÉNYHOZÁSI ROVAT.

A vörös könyv.

(Folyt.)

Ezen közlésnek ezéja egyedül az vala, hogy a felséges kormány, az európai hatalmasságoknak a keleti viszonyokkal szemben létező feladatairól, elvi nézeteit, eleve a francia császári kabinettel megismertesse. Midőn később e lépés elferdített alakban nyilvánosságra jutott, a cs. kir. követségeknek mult évi január hó 1 én a párisi udvarhoz intézett hivalmi közlemény értelmzése a végből küldetett meg, hogy nyilatkozataiban ahhoz alkalmazkodhassanak.

Nem tagadtatik ugyan, hogy ez okmány, a keleti ügyben, a cs. kir. kormány új állását jelezte, a mennyiben az annakelőtte gyakran és nem mindig ok nélkül panaszolt ama rendszer helyébe, mely a nehéz kérdéseknek halasztással vagy elégtelen óvszerek alkalmazásával leendő kikerülését célozta, határozott és megelőző eljárást törekedett léptetni.

Ő felsége kabinetje nemcsak méltóságtelegsebb, de hatályosabb politikának is tartotta, az ozmani birodalomban nyilvánult fenyegető állapotokkal szilárdul szembeállni, s az általuk előidézett veszélyek elhárítására idejekorán a leggyökerebb kezdeményezéshez nyulni, semmint az eseményeket lépésre követni, s önérejt a fokozott fákadó sebek részletes gyógykísérleteire pazarolni, melyeknél néha sikerült ugyan pillanatnyi enyhülést idézni elő, melyek azonban tartós javulást eredményezni nem képesek. Ily javulást ő felsége kormány csak az összes nagyhatalmasságok közreműködésével vélt várhatni, s ennek lehetővé tétele volt az érintett emlékirat rendeltetése.

Az európai hatalmasságok közös működése, mely az emlékiratban javaslatba hozott, s mely végcéljaiban az ozman török megszállására van irányozva, a portára, egyelőre bár barátságos, de mégis kénytelenül nyomást gyakorolva ugyan, amde az ily látszólagos gyámokodás terhes hatása egyensúlyoztatnak a fokozott biztonság érzete által, melyet a nagyuri kormány azon körülményből merithetne, hogy nem Mahomed vallású követő alattvalói részéről erőszakos merényletektől nem kellene tartania, miután a jólétük előmozdítása végett egyesült hatalmasságok komolyan intó maguktartásánál fogva, ily merényletekre nézve minden inger és ürügy hiányoznak.

Sajnos, hogy a cs. kir. kormány kezdeményezése óhajtott sikerre a kívánt mérvben nem vezetett. Megjegyzésre méltó e részben, miszerint a leglényegesebb nehézségek, melyekkel e kezdeményezés a nyugati udvaroknál találkozott — azon előnyökre vonatkozott, melyeknek felajánlása által Oroszország beleegyezése megnyerendő lett volna, sőt még azon különös és egészen alaptalan gyanu is nyilvánult, mintha a cs. kir. kormány tervezetének forrását, egy, Oroszországgal eleve létrejött egyetértésben kellene keresni.

Azon aggályoknál fogva tehát, melyeket ez eszane felkeltett, ő felsége kormány a valószínű további szorgalmazását elállott. Hogy azonban alapos oka volt a keleti kérdések külön megoldási kísérletének hiányaira és hátrányaira utalni, s hogy egy oly javaslat, mely e nehéz kérdések megoldására az európai közérdekeltség erejének összegét hívta fel, kevésbé tartózkodó fogadtatást érdemelt volna: azt igazolja az ez időtől kezdve szakadatlanul felmerülő vegyes sora azon tárgyalások és kísérleteknek, melyek folyton változó alakban tüntek fel, sikerre soha nem vezettek, s az 1867-dik évről a keleti ügyre vonatkozó diplomatiai történelmét képezik.

Az azonban nézeteire kizáróly fektetni nem kívánván, s kész lévén más részről nyilvánuló oly javaslatokat is komolyan fontolóra venni, melyek a törökországi állapotokban rejülő veszélyes bonyodalmak csiráinak elhárítására biztos alapul szolgálhatának, a cs. kir. kormány más kabinetekben különösen a krétai zavarok lecsillapítására irányult törekvéseihez mindannyiszor tevékenyen csatlakozott, valahányszor azok támaszpontokat látszottak nyújtani arra nézve, hogy a kandiái vérontás megszüntethetik, s a szultán kormányja tódvös intézmények életbeléptetése által, az ország megnyugtatására czélzó törekvéseiben, buzdítást és támogatást nyerhet.

E szempontokból indulva ki, ő felsége kormány nem tarthatá tanácsosnak résztvenni a mult évi május hó elején Franciaország által tervezett együttes lépésben, melynek hordereje oda volt magyarazható, mintha a porta felszólítatni czéloztatnék, hogy a védhatalmasságok küldötteinek jelenlétében, a krétai népeket a lázadás okai s az annak gyökere megszüntetésére alkalmas eszközök iránt hallgassa meg. Az előző tárgyalások után annál kevésbé látszott ugyanis kétesnek, hogy a török kormány

ezen rendszabály alkalmazásától vonakodni fog, minthogy semmi kilátás sem volt Angolország e részbeni közreműködésének megnyerésére, míg a Törökország és a védhatalmasságok közötti viszonylatoknak a sikertelenség esetén bekövetkező "meghídeglése," a kelet békéjének kiválóság szükséges megőrzését komolyan veszélyeztette volna.

A francia császári kormány, mely előtt ő felsége kormány a nézeteiből titkot nem eszál, oly nyilatkozattal válaszolt, mely eredeti javaslatának lényegileg eltérő jellegűt adott. — Nem volt szó népszavazásról, mit a porta, mint a birodalom felosztásához vezető módot, visszautasítani el vala határozva, s mely a kandiái dolgok jelen állásánál fogva, az idegen elemekkel vegyült szigeti népesség valódi érzelmeit alig fejezte volna ki. A francia javaslat újabb alakjában oda irányult, hogy a török kormány egy vizsgáló bizottságnak krétába való kirendelésére szőlítassék, melyhez a többi hatalmasságok küldöttei is csatlakoztak volna, s melynek feladata leendő, közvetlen észlelés és megbízható egyének meghallgatása által, magának a valódi tényállásról, valamint a lakosság kívánalmairól és igényeiről kimerítő tudomást szerezni, s az azoknak kielégítésére vezethető legcélszerűbb intézkedéseket javaslatba hozni. Miután egy ily bizottsági eljárásra az angol kormány is hajlandó vala, ő felsége kormány annál szívesebben járult az indítványhoz, s a cs. kir. konstantinápolyi követ a kellő lépések megtételére felhatalmazást is nyert.

(Folyt. köv.)

LAPSZEMLE.

Mai napon két válságos esemény érte szerény lapunkat, mely ha egymást ellensúlyozná, baj sem volna Izraelben. De még ma úgy állunk, hogy nemcsak nem egyenliti ki, sőt vannak nem kevesen, kiknek szemében csak kiegyesíti egymást.

Az egyházfeljedelmek egyike lapunkat visszküldé, kijelentve, hogy nem akarja többé olvasni — ez egy esemény.

A Hon mai száma rettenetesen jól beszél szerény lapjainkról — ez a másik.

Kedvünk jött egyiket sem hagyni némi commentár nélkül.

Ha valaki lapunkra előfizet, mi megküldjük készséggel, még adunk is valamit olvasóink befolyásos állására, de nem hisszük, hogy valaki a kötelezettséget is elvállalta, hogy lelkiismeretesen elolvassa; ezt óhajtjuk, de nem követelhetjük.

Midőn tehát valaki olvasni nem akarja lapunkat, ha előfizetett, miért tudatja ezt velünk? Ha nem telik benne kedve, ne tegye. De ezt velünk tudatni is, mit jelentene? nyomás akar e ez lenni?

Sőt mi, kik mindenkinek megadjuk a méltó tiszteletet, nincs e jogunk megvárni, hogy magas nem tetszésük jelét ostentálva ne tudassák.

Azt ő mlga nem ignorálhatja, hogy noha a szerkesztő maga is pap, s mint ilyen sem áll a jogok terén kívül, de mögötte számos független igaz katolikus tekintélyek állnak, kik az eljárás solidaritásban vannak, s kik megaláztatást nem tűrhetnek senkitől.

Van tárcánkban néhány levél volt olvasóinktól, kik körülményeik miatt megszakított lapunk további hordatását, de a leghumanusabb módon indokolva a felbeszakítást tudatják ezt velünk, ezek szerény tagjai az alapsapságnak.

Nem követelhetünk e mindenkitől hasonló eljárást a méltóság jog e urbanitást félretenni?

Ha anno quondam a született olygarchának egy-egy raritása fitymálta a Lateinereket, ez legfőbb neveléses volt, de ha a főpapság valamelyik tagja, ki a földi hatalom azon osztályát képviseli, melyre a hágesó az értelmiség és szellemi munka, ha ők is úgy nézik a Journalistica szabad kezelt, melyel szemben szabad félre tenni a társalmi simaságot — ez már hiba, s mi bizony nem vagyunk azon emberek, kik ezt amugy könnyen — zsebre rakjuk.

Isten mentsen, hogy mi ilycsekből reclamot csinálunk, mint egyik napilap vette, de midőn a szombathelyi püspök ő mlga nevében a minapi levelet vettük, jelezni akartuk tartózkodás nélkül, miszerint mi gyöngédten eljárást nem tőrünk azoktól, kiktől az elismerés legmélyebb gyöngözésünk szerint leginkább várni teljes jogunk van.

És midőn ezen közlés sajnálatunkra megtörtént, mi akar ez utánaz lenni most ismét?

Tán provocatio?

Legyen ő Exja meggyőződve, hogy mi cseppet sem tartózkodunk megfelelői óhajtatásának, minden esetre mélyen sajnáljuk az ügy érdekében, ha a papi hatalom oda kényseritü a világot, hogy az átalakulás azon processusa ismételtessék, melyen hazánk a polgári hatalom irányában keresztül ment. Azon emberek s korszak, mely a kormánypálcát kivette a születés kezéből, hogy az érdemek átadja, a pástorbotban sem a jelvényt, hanem azt tiszti érdeme szerint, a ki viseli.

S ily noha egy jelenségek ellenében némi büszke önértéssel, de egyszersmind ószinte elismeréssel kell tekintenünk egyik lapársunk eljárására, melynek legkevésbé adunk okot ilyszerü viselre, de a Hon.

Elmondja, miszerint mi álláspontját ferdén itéljük, mi róla rosszul beszélünk — jól tette volna, ha megemlíti, hogy mi a Pesti

Naplónak, a s a mi meggyőződik bátran bárn dig a Hon t, mi szót, melyben a feleltük volna a ből merített azo ber előtt mindig

Mit a Hon lapunk feladata rettenetes öröme volna meg, s ug Hon szavait el

Mi szívesen vesszük, ha ake nem irygeljük

Mi csak az vonatkozó nyilat telt megköszönő latkozatát, min ka t felmutass felfogni tudják.

Kinyilatko ban, hogy miut felvilágosult irá ban nem elégít telességén kel foglalak

Ebben fel elismerése. Ige juk férfiasan azok intervent zekkel rázzák után, keveset vagy sem.

Ez érdemi

HATÓ

Pest t közzgyűlés terium közt a határozott a k készítettven a — midőn mi e szük, hogy oly irat ilykép har

T. képv hogy a rendes országnak kü nemcsak a tör az ország bels gar hatóságok fentartására i is igénybe vét a m. é. novem másolatban i lemml járult teriumhoz, mi szeritő és álta által előideze kezésre, külö a téli időszá iránt intézked

Ezen két a mai napon honvédelmi n választ vartu kir. városi és solaban rek sz. a kelt le gunkhoz, har hoz, a főkapl alatti jelenté elénke.

Kérelmű lönösen feltű rancsnöksági kir. orsz. fő l miniszterium két hatóság állhat; feltű nai parancsn miniszterium törvényhatós tudósította in

Mindeze hogy a cs. katonai hat kivüli állást az is fölmű tes helyett e 5—10 lovas oly szám, a nem felel, d nek létszáma ban sem áll, tól anuák k körül a kato teljeszen hiá talkoznak az nemléből szá

Hogy a nai hatóság nak nem tar — nem akar be venni, a találhatunk, oly szolgál telményeim kérelmünk t teriumnál f szolgálataban

De van sal nem me azért, mert tó aggodalm Az előt

vonakodni fog, a Századunk sem hallgatuk el, a mi meggyőződésünkkel ellenkezett, de felhívhatjuk bátran bármelyikét e lapoknak, legkivált pedig a Hon t, mutasson nekünk egy sorocsát vagy szót, melyben az elvek és nézetek támadása közt feleltek volna valamikor a személyes viszony multból merített azon követeléseit, melyek jóra való ember előtt mindig illetlenek.

Mit a Hon ellenfélkép lekötözött mond, nem lapunk feladata elmondani, teszi ezt a P. H. írők rettenetes örömmel, mintha tilos societásban lepett volna meg, s ugyan derekasan neki fog, hogy a Hon szavait ellenünk tökélsítse.

Mi szívesen felszabadítjuk, ám rakja ki lépésvesszőit, ha akad még madár, mely ilyesre száll, nem irigyljük tőle.

Mi csak azért emlitjük fel ma a Hon lapunkra vonatkozó nyilatkozatát, hogy abban neki egy tért megköszönjünk ügyünk érdekében s ezen nyilatkozatát, mint elvitázhatlan dialalunkat felmutassuk azoknak, kik annak értelmét félőgni tudják.

Kinyilatkoztatja ugyan is a Hon irányunkban, hogy miután látja miszerint a papságnak van felvilágosult irányu közlönye, s noha mi ezúlnkban nem elgítjük ki, még is „nem tartja kötelességének a clericalis kérdésekkel foglalkozni.“

Ebben fekszik törekvéseink legkiegítőbb elismerése. Igen, saját reform ügyeinket mi akarjuk férfiasan kivívni, s ha lehet, feleslegessé tenni azok interventióját, kik nálunknál merészebb kezekkel rázzák a fát, vagy nyulnak a gyümölcsök után, keveset törődve érettek-e már a szedésre vagy sem.

Ez érdemünkét kérjük, nem feledni.

HATÓSÁGI ÉLETÜNK.

Pest város hatósága január 22-én tartott közgyűlésében, a közte és a honvédelmi miniszterium közt a honvédelmi rendezés, egy feliratot határozott a képviselőházhoz intézni. E felirat elkészítettven a legutóbbi közgyűlésen felolvastatták; — midőn mi ezt terjedelmében közzé tesszük, hiszünk, hogy olvasóink ezt örömmel vendik. A felirat ilykép hangzik:

T. képviselőház! „Azon meggyőződésben, hogy a rendes katonaság szolgálata nemcsak az országnak különvetődése elleni megvédésére, hanem a törvényes rendnek rendkívüli esetekben az ország belsejében támogatására, hanem a polgári hatóságoknak a személy- és vagyonbiztonság fenntartására irányzott törekvéseiben segítségére is igénybe vehetik; Pest városa közönsége még a m. é. november 6-án 34,224. sz. a. kelt. / alatt másolatban ide mellékelte feliratában azon kérelemmel járult a magas m. kir. honvédelmi miniszteriumhoz, miszerint saját rendőreinek a kényserit és általunk el nem hárítható viszonyok miatt a csekély száma s a szolgáltatás sokoldalúsága által előidézett rendkívüli szolgálattal való segédkezésére, különösen az éjjeli őrzőretek nézve csak a téli időszak alatt 140 embernek kirendelése iránt intézkedni méltóztatassék.

Ezen kérelmünk mi módóni elintézéséről csak a mai napon értesültünk, és pedig nem a m. kir. honvédelmi miniszterium által, honnan az illetékes választ vártuk, hanem értesültünk a pestbudai cs. kir. városi és várparancsnokságnak 2. / alá másolatban rekesztett m. é. december 30-án 9240. sz. a. kelt leveleiből, mely nem is törvényhatóságunkhoz, hanem a m. kir. honvédelmi miniszteriumhoz, a főkapitányhoz intéztetett, honnan az 3. / alatti jelentéssel terjesztetett a városi tanács utján elétk.

Kérelmünknek ily módóni elintézésében különösen feltűnt előtűnik az, hogy a cs. kir. várparancsnokságnak fennebb érintett átiratában a cs. kir. orsz. fő hadiparancsnokság és a honvédelmi miniszterium közt oly viszony jeleztetik, mely e két hatóság között törvényeink értelmében fel nem állhat; feltűnt továbbá az, hogy az említett katonai parancsnokság, habár a magyar honvédelmi miniszterium mellőzésével is, nem minket, mint törvényhatóságokat, hanem egyik tisztviselőnk tudósította intézkedési felett.

Mindezek oly következtetésre jogosítanak fel, hogy a cs. kir. sorkatonaság és az azok felett álló katonai hatóságok hazánkban alkotmányunkon kívüli állást látszanak elfoglalni; ha ehhez még azt is fölemlítjük, hogy az általunk kért kiegészítés helyett csak is 24 gyalog és hetenkint kétszer 5-10 lovas kirendelése ajánlatott meg, tehát oly szám, a mely sem az óhajtott célzást meg nem felel, de tekintve a pesti katonai helyőrségnek létszámára, ezzel is, semmi legkisebb arányban sem áll, akkor nem tagadhatjuk meg magunktól annak kijelentését, hogy ezen ügy elintézéséről a katonai hatóságoknál a jóakarattal nemcsak teljesen hiányzott, sőt még újabb jelenségei mutatkoznak azon újhuzásnak, miknek hazánk történelméből számos példát tudók felsorolni.

Hogy a fenförgő körülmények között a katonai hatóság részéről ajánlott segélyt elfogadhatónak nem tartottuk, ez a dolog természetében rejlik — nem akarván ugyanis segélyt oly részről igénybe venni, a hol alkotmányos érzelmeiket fel nem találhatunk, és a honnan ezért nem is várhatunk oly szolgálatot, mely az alkotmány s törvény kövételmeinek megfellelhetné; és e szempontból kérelmünk további sürgetését a honvédelmi miniszteriumnál fölöslegesnek tartván, ezzel a rendőri szolgálattal való segédkezést befejeztünk tekintjük.

De van ez ügynek más oldala, mit hallgatás-sal nem mellőzhetünk; nem mellőzhetünk pedig azért, mert ez minden alkotmányos polgárban méltó aggodalmat kelthet.

Az előterjesztettek közül ugyanis be fogja látni a

t. képviselőház azt, hogy hazánkban a honvédelmi miniszteriumnak nincs még mai napig sem hatásköre megállapítva; különben nem történhetnék meg az, hogy oly ügyekben, melyek kizárólag a honvédelmi miniszterium közvetlen és egyenes rendelkezése alá tartoznának, alárendelt katonai parancsnokságok döntenek, és ezeknek tetszésétől vagy nem tetszésétől függjön egy törvényhatóság méltányos és jogos kérelmének teljesítése, — nem fordulhatna elő, hogy az országban székelő hatóságok bármelyike is maga felett más kormányt ismerne el, mint az ország kormányzatára törvényesen hivatott magyar felelős miniszteriumot, még kevésbé fordulhatna elő az, hogy egy katonai hatóság magáról annyira megfélekedne, hogy az ország legfőbb kormányhatóságának egyikevel magát egyenjogositottnak, vagy felette állónak képzelje; pedig hogy ez így van, nem kell egyebet annak bizonyítására felhozunk, mint egyszerűen a várparancsnokság szavait felhozni, melyeknél fogva a magyar honvédelmi miniszteriumot mint egy subordinált hatóságnak tekintvén, magát általa ismételve felkértekné lenni állítja.

Azt hisszük, hogy a magyar nemzet megérdemelné már valahára, hogy alkotmányát és szabadságát teljes mértékben élvezhesse, s ne legyen kénytelen idejét folytonosan a sérelmek feljegyzésére fordítani, ne lenne pedig kénytelen ezt különösen oly időben tenni, midőn a kölesönös bízalom a fejedelem és nemzet között helyreállítván, most már a teendők sulypontja oda lenne irányzandó, hogy az ország és ezzel az állampolgárok anyagi és szellemi jóléte előmozdításáért.

E hitünk kinyilvánítását annál inkább indokoltnak tartjuk, minél inkább meg vagyunk győződve arról, hogy a honvédelem sürgős rendezése nélkül hazánkban az alkotmányos állapot háborítatlan élvezetére számítani nem lehet.

Ennélfogva hazafiai kötelességünket teljesítjük akkor, midőn a t. képviselőház figyelmét tiszteltteljesen felhívjuk mindazon körülményekre, melyek az imént kifejezett meggyőződésünket igazolják, s miután a fentebb előadottak is ezek közé tartoznak, tisztelettel kérjük a t. képviselőházat, hogy a honvédelem rendezésének kérdését nemcsak ezen eset alkalmából, de az országnak számos nagyfontosságú érdeke szempontjából is sürgősen tárgyalás alá venni, és a fenförgő viszonyoknak megfelelő hazánk polgárainak alkotmányos érzelmeit kielégítő, erre vonatkozó törvény-cikk alkotása által az alkotmány-garantiáról is gondoskodni méltóztatnék.

INTÉZET S EGYLETEK.

Az esztergomi irodalmi-egylet Alapszabályai.

(Folytatjuk.)

5. Kiadványai.

Ezen Irodalmi-egylet kiadványai egyelőre ezekben állapítottak meg:

a) „Körkérdések“ czim alatt havonként, rendszeren két-két ívet meg nem haladó röpiratot fog a műveltebb közönség számára közzétenni, melyek mindegy a kor igényei szerinti részint fordítások, részint eredeti dolgozatok leendnek és pedig az ügyintéző választmány rendezése szerint. Ezekre 10 füzetenkint 1 forintjával előfizetés is nyitattik, mely ártért bérmentes elszállítás is biztosítottik. Könyvárus uton egy-egy ily füzetnek ára 10 kr. leend.

b) A nép számára a tudnivalók minden ágából ismeretterjesztő, szívmesítő, mulatókötő s így változatos, hasonlólag az ügyintéző választmány által részint fordított, részint eredetileg szerkesztendő, s mindig néplünk szükségleteihez mért, s csak tizenkettő rétt legfeljebb 2 ivnyi, időnként felvilágosító képekkel is ellátandó, és pedig minden hóban megjelenő legalább egy füzet fog kiállítani. Ezekre 10 füzetenkint — bérmentes elszállításnak biztosítása mellett — 1 forintjával előfizetés is nyitattik. Könyvárus uton egy-egy ily füzetnek ára 8 kr. leend.

A körülmények ajánlatára később egyéb népművek is nyilváníthatók.

6. Gyűlései.

E társulat rendszeren évenként december végével közgyűlést tart, a mikor az ügyintéző választmány megalkattatik; a választmány és tisztviselői számolnak és társulati életkérdések elintéztetnek. — Szükségben rendkívüli közgyűlést az elnök hív egybe.

7. Az ügyintéző választmány

áll egy elnökből s alelnökből, egy ügyész, egy pénztárnok és 12 választmányi tagból, kik részben az egyházi, részben a világi kath. részvényesekből a közgyűlés által szótöbbséggel választottak, mely választás az egytel védnöke által megerősítendő. — Ezeknek — a titkárt és pénztárnokot kivéve — fáradságukért egyeletünk egyelőre csak minden nyomatványból egy-egy tisztelet-példánnyal kedveskedik. — Választmány-gyűlés csak egy érvényes, ha a választmányi tagokból 3 nem tisztviselő van jelen.

8. Az elnök

az esztergomi főkapitánus tagjaiból választatik; hivatala állandó.

Joga és kötelessége:

Minden ülésben elnökölni;

Rendszeren 1/4 évenként választmányi-gyűlést és minden decemberben közgyűlést, és szükségben rendkívüli választmány- vagy közgyűléseket tartani, melyekben a teendők elintéztetnek.

Nevezetesen a dolgozatokat a választmány-nyal együtt meghatározza; ezeket 2 választmányi tag, vagy más hozzáértő által megbíraltatja; a nyomtatást, kötetét, szétküldést eszközölteti; szóval a társulatot tevékenységében szabályszerűleg igazgatja.

9. Az alelnök

rendszerint az elnököt kívánatra az ügyvezetésben segíti és azt akadályoztatása esetében pótolja.

10. A titkárr

kötelessége a levelezést és jegyzőkönyvet vezetni; az évi jelentéseket szerkesztetni; a nyomatványokat javítani; a füzetek szétszállítását eszközölni, s a nyomatványok állapotáról az elnöknek havonként írásbeli kimutatást bejelenteni.

A füzeteknek elárúsítása és meszszebb vidékekre elszállításra az egyelet-könyvtárusa által történik, kinek egyelőre csak a szokásos 25% rabbat biztosítottik.

A titkárnak tisztelet díja egy évre most 40 forintban és írószerei átalányul 10 forint állapítottik meg.

11. Az ügyész

a társulat jogaira és igényeire felügyel, s ha szükséges, a választmány határozata szerint az egyelet főreit vezeti.

12. A számvéző

az évi számadásokat szabályszerűleg vizsgálja.

13. A pénztárnok

tisztja a részvénydíjakat és nyomatványok árát beszédni, s a fizetéseket elnöki utalvány szerint megtenni, a pénztár állapotáról az elnökségnek havonként írásbeli kimutatást beadni; év végével rendszeren számolni. — Évi tisztelet díja 40 ft.

14. Zárpont

Ha ezen egyelet bár mi okból feloszlanék, pénz- és könyv készletének s minden vagyonának fele az esztergomi székesegyházi könyvtárnak, fele pedig az esztergomi gymnasiumnak tulajdonává válik. 6800. R. 1867. Ezen alapszabályok hajóvágyatnak.

B. M. Budán 1868. évi Január 23-án.
(P. H.) B. Wenckheim Béla s. k.

UJDONSÁGOK.

— A királyi pára legnagyobb visszavonultságban él a budai várpalotában. A kedvezőtlen idő dacára Ó Felségek naponként hosszabb sétát tesznek a palota kertjében s csak a legközelebbi környezetekkel vannak érintkezésben. Ó Felsége a király nem utazott szombatban vissza Bécsbe, hanem a mai (vasárnap) esti vonattal fog oda utazni; de legfeljebb nyolc nap elteltével ismét visszaterend Budára. — Mint mi is említettük, Ó Felségek az orvostan hallgatók baljára megjeleni igétek; — az erre vonatkozó rendeletek ki voltak adva, és csak az este 10 óra táján adtak az ellenkező rendeletek, minthogy Ó Felsége a királyné egy kisebb rosszlét miatt nem jelenhetett meg a bálban. — A magyar országgyűlés — hirszerint — márczius hó 8-án fog ismét Pesten összehűlni.

— A születendő királyi gyermek — mint bécsi hírek mondják — ha fiu lesz, István nevet fogja nyerni.

— Lajthánitól már kezdenek foglalkodni az eddig évenként megjelent kellemetlen vendég: a deficit mikénti ellátásával; bécsi lapok elég keserves arccal már is különböző kombinációkat hoztak, de ma hivatalosan jelenti pénzügyminiszterünk, hogy még eddig semmi sincs határozva. Azt nem mondja, hogy deficitjük nem lesz.

— A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium eddigi működésének egyik kedvező eredményt tekinthető az is, miszerint a közalapítványi bírtokok, az előbbi pénzügyigazgatásági rész kezelés mellett, átlag véve évenként csak 182,062 ft. tiszta jövedelmet hozva, már a mult 1867. évben a bérhatárlékok behajtása körül kifejtett nagyobb erély s szélszerűbb intézkedések mellett 627,789 ft. tiszta hasznót mutattak fel, ami előreláthatólag még fokozható is lesz.

— Hogy értik nálunk sokan a „demokrátiát“ és „egyenlőséget“, mutatja a sz. fehérvári eset, melyből látható, hogy ezen legutóbbi időben oly buzgalommal csoportait neveztek tetszős hangzásuknál fogva, terjednek ugyan, hanem igazi német tudósk módjára vagyunk velük; minthogy valóban előbb van elvezetés, mintsem tárgy, vagy lény volna kezeink között. Székes-Fehérvárot ugyanis létezik egy „Demokrata“ — „szabadelvi“ olvasókör, melybe egy izraelita belépni óhajtván, ez megtagadtatott, s azon kérdésre miért? — az a válasz, — mert zsidó be nem vesznek.

— Az erős tél dacára is ez évben sikerült a balatoni halászás; a sok vihar, hőséssé olyan jég képződött, hogy a hálózások majd lehetlenné vált. Hány ember van a Balaton felső és alsó partján, ki egyedül ebből él? — Az iparosok értekezlete, melyről mi is szólottunk, a kereskedelmi miniszteriumnál e hó 3. és 4. napján megtartott s az ország különböző pontjairól egybejött iparosok nyilatkozata mutatja, hogy napjaink eszméinek és széles einek színvonalára emelkedni képesek; kimondották ugyanis, hogy Magyarorszában a teljes iparszabadság meghonosítható, ha az ipar kellő pártfogásban részesül a törvényhozás és kormánytól, s különösen szakiskolák alapítása által a szaképzettség biztosítottik.

KÜLFÖLD.

Franciaország. A törvényhozó testület f. hó 3-án tartott ülésében a sajtótörvény részletes tárgyalását kezdte meg, és Ollivier, Richard és b. Jouzé módosítványánál, mely a sajtót az általa

nos jog alá állítani s így a bélyeget és biztosítékot eltörölni s minden különös sajtótörvényt megszüntetni kíván. Ollivier e módosítványt híres államférfiak mondataival telt beszédben védelmezte, melyben így szól: „Kettő közt választatunk. Vagy megsemmisítjük a féltelenséget, de akkor le kell mondanunk a valódi szabadságról is, vagy fenntartjuk a szabadságot, s akkor a féltelenséget is el kell fogadnunk.

Mindent jól megfontolva, nem habozhatok e két szükségesség között. Ott, hol féltelenség nincs, de szabadság sincs, a jellemek elkorcsosulását, a társadalmi élet kimerülését, a rágalom iránti előszeretettel, a kormány minden ígéreiteiben való hit megtagadását látni; ellenben azon országokban, hol a féltelenség mellett a szabadság is arakodik, nehézségek, viharok, kemény próbak léteznek, de egyszersmind mily szilárdság is, mily nemes jellemek és mily hatalmas szép társadalom!

Ezen módosítvány a szavazásnál azonban visszautasított, úgy szintén egy második, Belmontotól származó is, mely még radicalisabb s a sajtó korlátlan szabadságát kívánta.

Angolország. Olvasóink emlékezni fognak, hogy a feni zavarok alatt elfogottak közt egy George Francis Train nevű amerikai iparlovag is volt, ki az angol kormánytól, mivel jótalannak volt letartóztatva, kárterítés fejében százezer font sterlinget követelt. Az angol kormány azonban kissé nagyot hallott s követelését visszautasította, de mint amerikai polgárt szabad lábra bocsátotta. Train hírneve ezen epizód által csak fokozódott, s most annál alaposabban rontja meg a könnyen hívó irlandi paddyt. Tart nekik felolvasásokat Irland dicsőségéről, jövőjéről, elhúti az ehez hallgatósággal, hogy az Egyesült Államok s Franciaország pénzt és segélyt fognak nyújtani felszabadításukra. Majd meg azzal áll elő, hogy Amerika meg fogja vásárolni Irlandot Angliától 150 millió dollárért. S ezen örült ígéretekert nagy tetszéssel fogadja a hallgatóság, s a szónokot annyiszor, a mennyiszor megkoszoruzza.

Az angol parlament pár nap mulva ismét össze fog gyűlni, mert azon két millió font sterling, melyet az abyssinai expedícióra megszavazott, már ki van adva, s újra pénzt kell utalványozni. Az útlezárak f. hó 12-én fog kezdődni s csak igen másodrendű fontosságú lesz. Főfeladata a reformbill kiegészítő törvényeinek megszavazása, mely reformbill 1867-ben oly hosszas viták után ment keresztül, de eddig csak Angliára szól, Skótzra és Irlandra pedig nem. Ezenkívül még a közoktatás ügye is szőnyegre fog kerülni, melynek sürgőséget Russell lord legújában is hangsúlyozta.

Törökország. Tudvalevő dolog, hogy Montenegro Konstantinápolyban bizonyos követelésekkel lépett fel, melyeknek teljesítésére a magas porta nem igen hajlandóan látszik. Ezen missiónak következménye eddig legalább csak az volt, hogy Hafis bég török tüzérezredes Konstantinápolyból Antivarián át Skutariba érkezett és mind az antivari erődítményeket, mind pedig a skutari és Durazzo melletti Nehai nevű várat, valamint annak védelmi készleteit szorgosan megvizsgálta. Föltűnt itt leginkább Durazzo inspicálása, mivel az Montenegrotól távol a tengerparton fekszik, a montenegróiak pedig nem bírnak hadihajókkal, mi arra enged következtetni, hogy Konstantinápolyban valamely Montenegro támogató tengeri hatalomtól tartanak. A montenegróiak ugy látszik nincsenek zavarban aziránt, mikép kezdjék a törökkel az ellenségeskedést.

Nem rég a fekete hegyek ezen harczi fiaiból egy pár Skutariban volt és kárterítést követeltek husz faért, melyeket a török katonák montenegrói területen kivágtak és onnan elvittek. A török hatóságok megígérték, hogy a dolgot pontos vizsgálat alá veszik, de török nyomozások ritkán vezetnek kívánt eredményhez.

Az antivari tengeröböl 1861 óta meglehetősen van védve. A mondott évi márcziusban, midőn a törökök a Garibaldianusok megszállásától féltek, Mehmet pasa mérnök tábornok Konstantinápolyból ide jött és vezetése alatt a révpárt tetemes megerősítést nyert. A montenegróiakra nézve nagyon nehéz feladatj lenne, ezen posztiót fegyveres hatalommal elfoglalni, ha csak máshonnan nem kapnak támogatást. De ép ez a bökkenő — mert ugy mondják, nemcsak egy barátságos hatalom hadihajói fognak az antivari révparton megjelenni és a montenegróiaknak segélyt nyújtani.

Luxemburg nagyhercegség fővárosában komoly zavarok ütöttek ki. Paraszatok és munkások nagy csapatai vonultak az utcákon keresztül, ellenséges kiáltásokkal illetve a nagyherceg kormányát. Miután a zendülők több magas hivatalnok lakása előtt ily zajt ütöttek, egy a pfaffenbali városrészből levő és jelenleg lakatlan kaszárnyát hatalmukba kerítették. Azután ismét elszéledtek. Ennek következtében a helyőrség szaporítottatott, ugy, hogy a nagyhercegségnek csaknem egész katonai ereje most ott van egyesítve. Ezen összpontosítás azonban nem egészen veszélytelen, mert vidéken s a falukban meg nagyobb az elégtelenség. A tél zordonsága, s az ipar paragon heverése igen elkedretleníti a lakosságot.

A luxemburgi napról-napra elégedetlenebbek lesznek helyzetükkel. Ezenkívül azt is rossz szemmel nézik, hogy nagyhercegségük hollandi királyi minőségében a nagyhercegség lakóit is nagy pénzeket vesz föl. Különb holland, mely eleinte a nagyhercegségtől 6,720,250 frotot kívánt, mint eunek részét a hollandi államadósságban, követeleseit már alászállította 212,440 frotra. De bármily kicsiny legyen is ezen összeg, mégis nagyon fogja találni az, a ki azt mondja, hogy épen semmivel sem tartozik, kivált ha egyszersmind oly szegény, minő ezen nagyhercegség. A luxemburgi országgyűlés ez iránt interpellatiót fog intézni a nagyhercegi kormányhoz.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő:
ZOVANYI J. MIHÁLY.

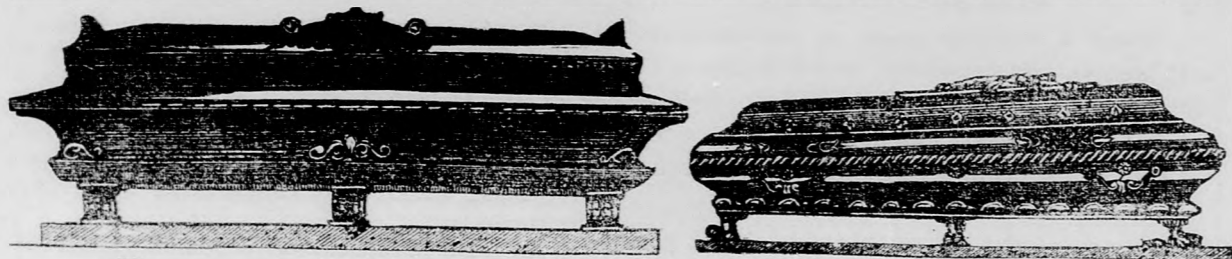


Pesti áru- és értéktőzsde február 8-án.			Magyar értékpapírok árkelete.			Bécsi börze február 10. é.			Részvények.			Elsőségi kötvények.		
Gabna-árak.			Pesti keresked. bank			Államadósság.			Nemzeti bank			1862. Erzsébet vasút		
Suly- fontok	Ára mérőnkint		Adva	Tartva		Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	
Buza bányási	83-84	5.85-5.95	650.	655.-	Budai keresk. és iparb.	200.	203.-	5% osztr. értékt.	54.90	55.10	687.-	689.-	85.50	86.-
" tiszai	86-87	6.70-6.80	224.	225.-	Pesti iparbank	78.	79.-	" adómentes	58.40	58.60	186.60	186.50	117.-	117.50
" pesti	83-84	5.85-5.95	1425.	1450.-	Pesti takarékpénztár	435.	441.-	" nemzeti kölcsön	66.30	67.50	78.-	78.50	98.-	98.50
Kétszeres	86-87	6.70-6.80	1250.	1260.-	Budai	1980.	1990.-	" metalliques	57.60	57.80	630.-	632.-	91.-	91.50
Rozs	68-70	2.85-3.10	813.	815.-	Pannónia gőzmalom	445.	448.-	1860 ki sorsjegy	70.25	70.75	113.20	113.75	88.75	80.25
Árpa serfőzésre	68-70	2.60-2.80	445.	448.-	I-só budapesti gőzmalom	880.	885.-	Magyar földteherm. kötvény	69.25	70.25	172.	174.-	94.-	94.75
" etetésre	68-70	2.60-2.80	710.	720.-	Budai gyár-telep	607.	710.-	Budai királymalom	65.50	65.75	1742.	1748	80.-	80.50
Zab	47-49	1.78-1.80	211.	215.-	Szegedi kivit. gőzmalom	607.	710.-	Magyar észak. vasút	129.50	130.-	246.40	246.70	81.50	82.-
Kukorica bányási	—	—	658.	662.-	I. újpesti szeszimnító	255.	260.-	Erzsébet vasút	140.50	141.-	166.60	166.80	94.-	95.-
Bab új	—	2.75-2.90	255.	260.-	Pestbudai butorkézmű	230.	240.-	Gal. Karoly Lajos vasút	203.-	203.50	172.-	172.50	—	—
Köles	—	5.75-5.80	383.	386.-	Magyar biztosító-társulat	79 1/2	79 3/4	Lemberg csern. vasút	172.-	172.50	148.25	148.75	—	—
Repce	—	3.10-3.20	67.	69.-	Pannónia viszonybirt-társ.	455.	466.-	Cseh nyug. vasút	134.25	134.75	147.-	147.-	99.30	99.40
Záloglevelek.	—	—	390.	400.-	Pesti biztosító-intézet	390.	400.-	Dél-ész. ném. összeköt. vasút	147.-	147.-	147.-	147.-	115.90	119.25
Nemz. bank kisors. ezüst	96.-	96.30	383.	386.-	Magyar észak. vasút	79 1/2	79 3/4	Tiszai vasút	147.-	147.-	78.-	80.-	47.30	47.35
Magyar földhitelintézet	91.30	91.50	67.	69.-	Pesti közuti vasút	455.	466.-	Magyar észak. vasút	141.50	142.-	141.50	142.-	5.70	5.71
Ausztriai	101.-	102.-	67.	69.-	Kereskedelmi épület	390.	400.-	I-só erdélyi vasút	491.-	493.-	370.-	380.-	1.75	1.76

H I R D E T É S E K.

ENTREPRISE DES POMPES FUNEBRES.

Magyarországon főraktár: Pesten, hatvani-utca 1. szám alatt.
Alulírt tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy kizárólag szabadalmazott mindenféle



érezkoporsókkal

jól berendezett főraktárát — szilárdan finomított horganyból vasbordákkal minden színben bronzirova vagy fényezve, a tárgyhoz méltó számos saját szerkezetű díszítésekkel eddig még el nem ért tökélyben — megnyitotta.

Kaphatók itt mindenféle bársonyoporsók, koporsóvankosok, moire, atlasz, tullanglais, tartalattal stb. a legdiszesebben feldisítve. Koporsóderekljak atlasz és zitzből stb. Koporsófátyolok (szemfődelek) valódi francia blondtond belf. csipke és virágokkal ékesítve, selyem, tullanglais, tartalattal és más szövetekből. Halotti öltönyök atlasz, selyemből stb. csipke és virágokkal a legcsinosabban feldisítve.

Tisztelettel

Kortsák J.

Főraktár: József-külvárosban, statio-utca 31. szám alatt van.

SÍK JÓZSEF,

viasz-gyertya-készítő
PESTEN,

ajánlja a t. ez. közönségnek dűsan felszerelt

viasz-készítmények raktárát,
fehér viasz-gyertyáit,

valamint több százféle

legfinomabb viasz-készítményeit

legnagyobb választékban s legújabb minták szerint

nem különben tiszta fehér és sárga viaszát, nagyban és kicsinyben.

Megrendelések a legolcsóbb áron és a

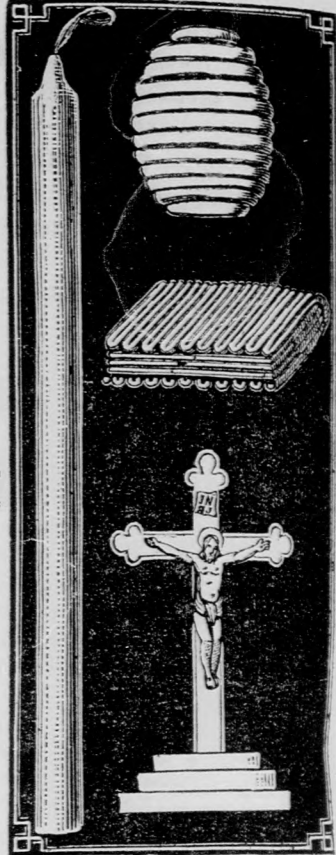
legpontosabban eszközöltetnek.

Lakik:

3 dob-utca 5. sz.

Boltja:

Kigyó-utca 2. sz.



Aláírási felhívás

az

angol-magyar bank

15,000 részvényére, egyenkint 20 font sterling,
melyekre 40%-i, vagy 8 font sterling részvényenkint befizetendő.

Az angol osztrák bank mintájára alapított, és 1867-iki october 9-én legfelsőbb elhatározással engedélyezett angol-magyar banknak célja: a nemzetközi érintkezést Magyarország és Anglia között üzleti tekintetben előmozdítani.

Az alaptőke 1.000,000 font sterlingből áll, és 50,000 db 20 font sterlinggel, vagyis 200 osztr. ért. forinttal ezüstben számított részvényre van alapítva, mely részvényekből összesen 15,000 darab Pest, London és Bécsben nyilvános aláírás alá bocsájtatik.

Az angol magyar bank ügyei 15 igazgató által vezetettek, kik a főtanácsot képezik. Jelenleg e főtanácsot következő 14 igazgatóból áll:

Az angol bizottmány:

Sommerset Beaumont Archibald,
Engelhardt Frigyes,
Prange Ferencz,
Renter S.,
Herczeg Sapiaha Leo,
Seidler Adolf urakból.

A magyar bizottmány:

Gróf Széchenyi Béla,
Fest Imre,
Hajós József,
Rósa Lajos,
Schosberger Zsigmond,
Vetsey Sándor,
Wahrmann Mór.
Éber Ferdinánd urakból.

Ügyvezető Pesten: Stein József ur.
Iroda-főnök: Mauthner Károly ur.

Aláírási feltételek:

1. Az aláírás 1868-ik évi február 10 és 11-én
az angol-osztrák banknál London és Bécsben,
a magyar kereskedelmi banknál Pesten

a szokott üzleti órákban történik.

2. Az aláírásnál az aláírt névszerinti összeg 10%-it (Bécsben és Pesten részvényenkint 20 frt) készpénzben, pénztárjegyekben, jelzálog-pénzül leteendő.

3. Ha az első napon, vagyis február 10-én, az aláírás alá bocsájtott 15,000 darab részvény teljesen aláíratnék, — az aláírás már e napon berekesztetik. — Felül történt aláírásnál lehetőleg egyenlő leszállítást fog eszközölni.

4. 40%, vagyis 80 font sterling ezüstben, részvényenkint, és pedig Londonban készpénzül, Pesten és Bécsben, Londonra látra szóló, és napi árfolyam szerint számított papirokban, — legkésőbb a közhierré tett aláírási kivetéstől számított 15 nap alatt, a letett bántatpénz egyuttali visszavétele mellett befizetendő.

5. A 40%-inak befizetéséről előmutatóra szóló elismervények fognak kiadatni, melyek később előre bocsájtott hirdetés után szelvényekkel ellátott, és előmutatóra szóló ideiglenes részvényjegyekkel fognak kicseréltetni.

Az alapítók nevében:

Az angol-magyar bank.

Előre
egész évre 20 fr
gyed
Belgatási d
5 kr. bélyegdíj m
A ...
4-hasábos

„FÜG
köv

Február—
Február—
Február—j

Világi s

Epen m
litott szöve
zését folyt
ügybarátai
tatvány kö
„Alap
„az erdélyi
status törv

E terve
kezet tagja
remüködése
mint az erd
melyet a t
végett kész
gyülés tár
pezni.

T. ügy
künk, hog
e munkalat
megnyitása

A nélkü
nak az el
körül, jól
gas értelm
délyben, k
keresik s
vocálnak,
mely nem

Es ezé
félretéve,
inkkal s eg
leményünk
Erdély
vár tőlünk
juk, misze
kielégítő,
mint az ér

A költ
bolyong eg
gódik s há
egymásutá
párducz, eg

*) A „D
dalmat képe
ápolása által
segében át n
szerű miánk
meghánatott
mi nélkül az
vanak oly c
egyebet akar
a mennyit m
ködre — hon
Jól tudom
már Danteval
miért nem n
lahá? a?

En, a ne
komoly és n
ha mégis vá
ditói sikra
noha sokszor
sem ment
erőkben val
A fordít
rainak megt
persze az én
sem kellett
kifejezhetni.
Danténá
bóvítés, min